

239.

На основу члана 56, ст. 1. до 4. Закона о стандардизацији („Службени лист СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директор Савезног завода за стандардизацију издаје

НАРЕДБУ

О ОБАВЕЗНОМ АТЕСТИРАЊУ (ХОМОЛОГАЦИЈИ) ПРОТИВЕКСПЛОЗИОНО ЗАШТИЋЕНИХ ЕЛЕКТРИЧНИХ УРЕЂАЈА КОЈИ СУ НАМЕЊЕНИ ЗА УПОТРЕБУ У ПРОСТОРИМА УГРОЖЕНИМ ОД ЕКСПЛОЗИВНИХ СМЕСА

1. Обавезном атестирању (хомологацији) подлеже противексплозионо заштићени електрични уређаји који су намењени за употребу у просторима угроженим од експлозивних гасова, пара и запаљивих течности, класификованих према југословенском стандарду JUS N.88.011 и запаљивих прашина (у даљем тексту: експлозивне смеше), као и противексплозионо заштићени електрични уређаји који су намењени употреби на местима на којима се рукује запаљивим материјалима у облику гаса, паре, маглице, прашине, влакана или резанаца, као и на местима где се такве запаљиве материје производе, складиште, расподељују или користе.

2. Испитивању подлеже противексплозионо заштићени електрични уређаји из тачке 1. ове наредбе, код којих се посебно испитују следеће карактеристике:

- 1) непродорни оклоп;
- 2) заштита путем повећање сигурности;
- 3) заштита путем самосигурности;
- 4) заштита пуњењем чврстим материјалом;
- 5) заштита путем урањања у течност;
- 6) заштита путем пуњења песком;
- 7) друге врсте противексплозионе заштите које омогућавају безбедан рад уређаја;
- 8) напрезање елемената уређаја услед дејства противексплозионе заштите;
- 9) отпорност на спољни механички удар;
- 10) термичка постојаност елемената уређаја;
- 11) стабилност испуне између два материјала, различите термичке отпорности и термичка отпорност те испуне;
- 12) састав спољног кућишта израђеног од лакких материјала у погледу дозвољене количине магнезијума у таквим легурама;
- 13) постојаност и отпорност материјала од којих су израђени елементи уређаја на климатске услове и утицај околине у којој уређај треба да ради;
- 14) отпорност уређаја на утицај агресивне атмосфере (на нагризање и сл.) у којој уређај треба да ради.

3. Основни захтеви за све противексплозионо заштићене електричне уређаје и њихове елементе, којима морају одговарати ови уређаји и елементи, утврђени су југословенским стандардом JUS N.88.011.

Посебни захтеви за поједине врсте противексплозионе заштите уређаја из тачке 1. ове наредбе и за њихове елементе утврђени су југословенским стандардима:

1) југословенским стандардом JUS N.88.101 — Противексплозијска заштита. Непродорни оклоп. Општи технички услови;

2) југословенским стандардом JUS N.88.201 — Противексплозијска заштита. Врста заштите — Повећана сигурност. Општи технички услови;

3) југословенским стандардом JUS N.88.301 — Противексплозијска заштита. Самосигурност;

4) југословенским стандардом JUS N.88.401 — Противексплозијска заштита. Пуњење чврстим материјалима;

5) југословенским стандардом JUS N.88.501 — Противексплозијска заштита. Урањање у течност;

6) југословенским стандардом JUS N.88.601 — Противексплозијска заштита. Надпритисак;

7) југословенским стандардом JUS N.88.701 — Противексплозијска заштита. Пуњење песком.

4. Испитивање уређаја из тачке 1. ове наредбе обухвата:

1) проверу документације која одређује противексплозионо заштиту уређаја и његових саставних елемената и усклађеност узорка уређаја са овом документацијом;

2) утврђивање саобразности узорка уређаја и његових саставних елемената са захтевима, условима и карактеристикама, прописаним југословенским стандардима.

5. Испитивање карактеристика уређаја из тачке 1. ове наредбе врши се на начин одређен југословенским стандардом JUS N.88.011 и југословенским стандардима за примењену врсту противексплозионе заштите, и то:

1) југословенским стандардом JUS N.88.121 — Противексплозијска заштита. Непродорни оклоп. Испитивање;

2) југословенским стандардом JUS N.88.221 — Противексплозијска заштита. Врста заштите — Повећана сигурност. Испитивања;

3) југословенским стандардом JUS N.88.321 — Противексплозијска заштита. Испитивање самосигурносних и придружених уређаја;

4) југословенским стандардом JUS N.88.421 — Противексплозијска заштита. Испитивање електричних уређаја заштићених чврстим материјалима;

5) југословенским стандардом JUS N.88.521 — Противексплозијска заштита. Испитивање електричних уређаја који су заштићени урањањем у течност;

6) југословенским стандардом JUS N.88.621 — Противексплозијска заштита. Испитивање електричних уређаја у заштити надпритиском;

7) југословенским стандардом JUS N.88.721 — Противексплозијска заштита. Испитивање електричних уређаја који су заштићени пуњењем песком.

6. Узорак, односно узорци за испитивање типа или за појединачна испитивања противексплозионо заштићених електричних уређаја из тачке 1. ове наредбе припремају се на начин одређен југословенским стандардима из тачке 5. ове наредбе.

Узимање узорка врши организација овлашћена за испитивање противексплозионо заштићених електричних уређаја.

Избор узорака врши се из произведене количине противексплозионо заштићених електричних уређаја на тај начин што се узимају узорци са најнеповољнијом изведбом примене противексплозионе заштите.

Организација овлашћена за испитивање противексплозионо заштићених електричних уређаја може од подносиоца захтева за испитивање таковог уређаја тражити резултате његовог испитивања за одабране узорке.

7. Поступак испитивања типа и појединачна испитивања противексплозионо заштићених електричних уређаја у односу на сигурност спроводи се према југословенском стандарду JUS A.K2.003 — Поступци испитивања за атестирање и знак квалитета — Поступак I — Испитивање типа производа.

Противексплозионо заштићени електрични уређаји из домаће серијске производње испитују се према југословенском стандарду JUS A.K2.003 — Поступак III.

Појединачна противексплозионо заштићени електрични уређаји домаће производње испитују се према југословенском стандарду JUS A.K2.003 — Поступак VII.

Противексплозионо заштићени електрични уређаји из увоза испитују се према југословенском стандарду JUS A.K2.003, и то ако су у питању противексплозионо заштићени електрични уређаји који долазе у партијама — по Поступку VI, а ако су у питању такви појединачни уређаји — по Поступку VII. При том се уместо документације за производњу ових уређаја могу користити исправе и извештаји о испитивању овлашћене испитне организације земље произвођача, под условом да су одговарајући прописи земље произвођача у складу с југословенским стандардима за примењену врсту одговарајуће противексплозионе заштите.

8. Организација удруженог рада, уз захтев за атестирање (хомологацију) који подноси Комисији за противексплозионо заштићене електричне уређаје Савезног завода за стандардизацију (S-комисија), доставља следеће податке:

1) основне техничке податке о противексплозионо заштићеном електричном уређају;

2) кратак опис противексплозионо заштићеног електричног уређаја, а нарочито елемената противексплозионе заштите;

3) техничку документацију о изведби противексплозионе заштите на том уређају, која садржи:

— главни монтажни нацрт уређаја или спецификацију цртежа и елемената,

— цртеже свих детаља и елемената противексплозионе заштите,

— податке о карактеристикама утврђеним југословенским стандардима за употребљени материјал,

— упутство за рад противексплозионо заштићеног електричног уређаја.

Када се подноси захтев за атестирање (хомологацију) првог противексплозионо заштићеног електричног уређаја по врсти противексплозионе заштите, уз њега се прилаже и извештај о испитивању тог уређаја.

9. По пријему захтева за атестирање (хомологацију) противексплозионо заштићеног електричног уређаја, Савезни завод за стандардизацију врши проверу документације приложене уз захтев и утврђује услове за избор узорака, на основу којих организација овлашћена за испитивање врши избор узорака и спроводи испитивање тог уређаја.

Организација овлашћена за испитивање противексплозионо заштићених електричних уређаја доставља Савезном заводу за стандардизацију извештај о испитивању са резултатима испитивања.

10. Извештај о испитивању противексплозионо заштићеног електричног уређаја који је произведен у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији садржи следеће податке:

1) основне техничке податке о уређају;

2) податке о резултатима испитивања исказаним у класификацији с обзиром на:

— врсте противексплозионе заштите и категорије за самосигурност на основу којих се испитују: подручје, група гасова, температурни разред, резултат III заштите, механичка својства, техничка својства и посебне мере ако се захтева означавање знаком „X“;

3) кратак опис противексплозионо заштићеног електричног уређаја, а нарочито његових елемената;

4) податке о граничним условима за одржавање прописаног степена сигурности;

5) податке о посебним условима за употребу противексплозионо заштићеног електричног уређаја;

6) посебне примедбе, ако их има;

7) место и датум издавања извештаја о испитивању.

11. Извештај о испитивању противексплозионо заштићеног електричног уређаја произведеног у иностранству, поред података из тачке 10. ове наредбе, садржи и следеће податке:

1) податке о испоруци (назив противексплозионо заштићеног електричног уређаја; врста и конструкција — тип; произвођач; испоручилац, односно увозник; земља порекла; број и датум закључка; број и датум уговора; број и датум фактуре; број царинске декларације; место и датум приспећа робе; превозник — шпедитер; начин паковања; транспортно средство и количина);

2) податке о узимању узорака (датум и место узимања узорака, потпис радника који је узео узорке).

12. Заглавље извештаја о испитивању садржи фирму, односно назив организације овлашћене за испитивање, као и број решења о овлашћењу и датум његовог издавања.

Извештај о испитивању мора бити оверен потписом овлашћеног радника организације овлашћене за испитивање и њеним печатом.

13. За противексплозионо заштићене електричне уређаје, за које се утврди да испуњавају прописане услове, Савезни завод за стандардизацију издаје атест, уз који се прилаже један примерак извештаја о испитивању са резултатима испитивања тог уређаја.

14. Издасти атест за исти тип противексплозионо заштићеног електричног уређаја који се и даље производи, важи три године од дана издавања. Сматра се да је противексплозионо заштићени електрични уређај снабдевен важећим атестом без обзира на датум продаје, ако је произведен у року важења атеста.

Важност издаоног атеста престаје када се на атестираном типу противексплозионо заштићеног електричног уређаја изврше измене у конструкцији које могу утицати на прописане карактеристике у погледу противексплозионе заштите. У том случају произвођач мора о извршеним изменама обавестити Савезни завод за стандардизацију ради поновног атестирања (хомологације) тог уређаја.

15. Противексплозионо заштићени електрични уређај за који је издат атест произвођач, односно увозник означава атестним знаком.

Означавање атестним знаком врши се на посебној плочици причвршћеној на начин одређен у југословенском стандарду JUS N.S8.011 или угискивањем, односно одливком на том уређају и елементима тог уређаја, при чему величина „В“ из тачке 4. Наредбе о изгледу и употреби атестног знака („Службени лист СФРЈ“, бр. 4/79) износи 5 mm до 50 mm.

Атестни знак којим се означавају противексплозионо заштићени електрични уређаји мора да садржи две словне и две бројне ознаке. Словне ознаке се односе на групу и подгрупу југословенских стандарда којима припадају сви уређаји (NS), а бројне ознаке су цифре организација овлашћених за испитивање. Поред атестног знака мора да постоји ознака „S“ у кругу, чија дебелина износи половину величине „С“ из тачке 2. Наредбе о изгледу и употреби атестног знака („Службени лист СФРЈ“, бр. 4/79).

16. За испитивање противексплозионо заштићених електричних уређаја може се овласти организација удруженог рада која у погледу опремљености и стручних кадрова испуњава следеће услове, и то:

а) располаже ниже наведеном опремом, и то:

1) са најмање два уређаја за мешање гасова предвиђених за испитивање према југословенским стандардима JUS N.S8.121, JUS N.S8.321, JUS N.S8.501 и JUS N.S8.721;

2) уређајем за анализу гасова из тачке а) одредбе под 1 овог члана са тачношћу наведеном у југословенским стандардима JUS N.S8.321, JUS N.S8.501 и JUS N.S8.721;

3) уређајем за паљење гасних смеша електричном искром и загревањем телом, као и енергијом лука изазваног кратким спојем;

4) контролним уређајем експлозивне смеше из тачке а) одредбе под 1 овог члана;

5) уређајем за мерење и регистровање притиска по времену, са најмање два давача притиска, уз могућност мерења вршних вредности;

6) вишеканалним уређајем за мерење напрезања у материјалу са истовременом могућношћу регистрације тока кривуље притиска експлозије;

7) извором електричне енергије за испитивање напона до 15 kV и струје до 50 kA уз напон до 1 kV;

8) најмање два котла за испитивање, од којих најмање једним котлом затвореног типа уз могућност предпритиска експлозивне смеше;

9) уређајем за мерење температуре напона према југословенском стандарду JUS N.S8.020;

10) уређајем за испитивање максималног експерименталног сигурносног распора према југословенском стандарду JUS N.S8.030;

11) уређајем за испитивање самосигурносних струјних кола према југословенском стандарду JUS N.S8.040;

12) електричним изворима и инструментима за електрична испитивања регулисаног напона до 1 kV и снаге до 500 kVA;

13) електричним струјним извором са регулацијом до 5 kA;

14) вишеканалним уређајем за мерење температуре до 500°C;

15) уређајем за испитивање на удар према југословенском стандарду JUS N.S8.011, уз климатске услове до 90% влажности и температуру од -30°C до +90°C;

16) уређајем за испитивање IP заштите према југословенском стандарду JUS N.A5.070 за степене најмање до IP 65;

17) механичким мерилима за све облике и величине отвора, осовина равних плоча до 1 m, укључујући и нарезе и уторе;

18) механичким мерилима за еталоне за квалитете машинских обрада;

19) могућностима лабораторијске анализе метала металграфским испитивањима, уз микроскопску кристалографску анализу;

20) уређајем за рендгенско снимање метала и неприступачних уређаја;

21) мерним уређајем за испитивање својстава изолационог и пластичног материјала, и то:

- опасности од пузајуће струје;
- опасности на електрични лук;
- механичких својстава на кидање, савијање и торзију;
- упијање влаге;
- механичких својстава при сниженој и повисаној температури, и то од -30° до + 200°C;

22) уређајем за механичка испитивања метала на кидање, савијање, торзију и хабање;

23) уређајем за испитивање електростатичких својстава пластичног материјала;

24) најмање два испитна пулта за оптерећење и мерење момента мотора за распон до 500 kW;

б) за опрему наведену у ставу 1. тачка а) овог члана морају се водити евиденционе картице у које се уносе следећи подаци, и то:

- 1) назив испитног уређаја или инструмента;
- 2) фирма, односно назив произвођача или типска ознака уређаја за испитивање;
- 3) производни број и година производње;
- 4) датум пријема и активирања уређаја или инструмента;
- 5) датум баждарења ако се баждарење не врши при свакој употреби;

6) датум издавања одговарајућег документа о баждарењу ако испитни уређај подлеже обавезном баждарењу према Закону о мерним јединицама и мерилима;

7) о извршеним поправкама испитног уређаја;

в) располаже радницима за послове испитивања који имају следеће стручне квалификације, и то:

1) ако је у питању радник који руководи испитивањем противексплозионо заштићених електричних уређаја — дипломирани инжењер електротехнике са најмање седам година радног искуства на пословима испитивања противексплозионо заштићених електричних уређаја;

2) ако су у питању стручни радници — најмање седам дипломираних инжењера техничке струке, специјализованих за поједино подручја противексплозионо заштите електричних уређаја и са најмање пет година радног искуства на тим пословима;

3) за испитивање и руковођење одговарајућим уређајима — најмање десет радника средње стручне спреме и са најмање три године радног искуства на тим пословима.

17. Када је за неко испитивање или део испитивања противексплозионо заштићеног електричног уређаја потребна специјална опрема којом организација овлашћена за испитивање не располаже, може се такво испитивање у изузетним случајевима извршити на опреми произвођача таквог производа, под условом да та опрема одговара сврси испитивања и да је метролошки проверена.

18. Контролу саобразности противексплозионо заштићених електричних уређаја атестираном типу врши организација удруженог рада овлашћена за испитивање ових уређаја, на начин утврђен југословенским стандардом JUS N.58.011.

19. Ова наредба ступа на снагу по истeku 10 месеци од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

Бр. 21-31-18899/1-80

20. фебруара 1980. године
Београд

Директор
Савезног завода за
стандардизацију,
Милан Крајновић, с. р.

249.

На основу члана 28. став 2. и члана 66. став 1. тачка 3. Закона о Народној банци Југославије и јединственом монетарном пословању народних банака република и народних банака аутономних покрајина („Службени лист СФРЈ“, бр. 49/76), Савет гувернера доноси

ОДЛУКУ

О УСКЛАЂИВАЊУ СТРУКТУРЕ ПЛАСМАНА СА СТРУКТУРОМ ИЗВОРА СРЕДСТАВА БАНАКА ПО РОЧНОСТИ

1. Ради усклађивања структуре пласмана по роковима доспећа са структуром извора средстава

по њиховој рочности, банке су дужне да од укупних краткорочних извора средстава најмање 70% користе за укупно краткорочне пласмане са роком враћања до једне године, а најмање 15% од тих извора средстава за пласмане са роком враћања до 3 месеца.

2. Под укупним краткорочним изворима средстава, у смислу тачке 1. ове одлуке, подразумевају се средства исказана у укупној краткорочној пасиви биланса пласмана банке, а под укупним краткорочним пласманима подразумевају се пласмани исказани у укупној краткорочној активи тог биланса.

Краткорочним пласманима са роком враћања до 3 месеца из тачке 1. ове одлуке сматрају се:

1) краткорочни кредити дати организацијама удруженог рада за обртна средства, са роком враћања до 3 месеца;

2) краткорочне хартије од вредности, и то: менице са роком плаћања до 90 дана, благајнички записи Народне банке Југославије и чекови у домаћој и иностраној валути;

3) новчана средства, која чине ефективни страни новац (валуте), девизни текући рачуни у земљи и иностранству, орочена девизна средства у иностранству, као и средства на жиро-рачуни у благајни и новчана средства резервног фонда.

3. Под банкама, у смислу ове одлуке, подразумевају се основне банке, основане у смислу Закона о основама кредитног и банкарског система („Службени лист СФРЈ“, бр. 2/77).

4. Банке које на дан 30. априла 1981. године не обезбеде коришћење краткорочних извора средстава за краткорочне пласмане према процентима из тачке 1. ове одлуке, у периоду од 1. маја до 30. децембра 1981. године не могу користити краткорочне изворе средстава за краткорочне пласмане у процентима нижим од процената по којима су та средства коришћена на дан 30. априла 1981. године.

Банке су дужне да своје пословање прилагоде одредбама ове одлуке најдоцније до 31. децембра 1981. године.

5. Упутства за примену ове одлуке даје Народна банка Југославије.

6. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о структури пласмана банака и других финансијских организација по роковима доспећа („Службени лист СФРЈ“, бр. 58/76, 26/77, 43/80 и 72/80).

7. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

О бр. 19

10. априла 1981. године
Београд

Председник Савета гувернера
гувернер
Народне банке Југославије,
др Кесате Богоса, с. р.